

[LES ACTUACIONS]

3. INTERVENCIONS ORALS

RESUM DE LES INTERVENCIONS ORALS A LES PONÈNCIES
DE J. GELABERT, J.M. AYMÀ I M. STRUBELL

• ALBERT BASTARDAS, pel que fa a la ponència de Miquel Strubell, en la qual plantejava el manteniment del català, encara que l'interlocutor parlés en castellà, considera que és difícil que, per aquesta banda, es pugui créixer molt en el canvi de tendències; en qualsevol dels casos, no de manera massiva, ja que la tendència d'adequació a l'interlocutor és molt potent.

Indica que ell no és gaire conductista, més aviat és més partidari del cognitivisme. Caldria, doncs, treballar per a la categorització cognitiva de la realitat; cercar una representació de la realitat d'aquesta mena: a Catalunya hem vingut gent de diversos llocs, però el català és la llengua d'intercomprensió i de cohesió social.

• JOAN GELABERT explica dues experiències viscudes que poden il·lustrar la complexitat de situacions pel que fa a la identitat i l'ús lingüístic, entre altres aspectes.

Primera anècdota: a un poblet mallorquí, Maria, hi havia una família magrebina, amb cinc criatures, que parlen força bé el català. Tot i això, una senyora, en trobar-se'ls pel carrer, els diu: "Que no sou d'aquí?" I ells contesten: "Sí, som de Maria, som mallorquins".

Segona: a l'estiu, en Joan va sense barba, amb una gorreta i pantalons curts. A una parada d'autobús es va trobar amb una senyora i un senyor grans del país, i el senyor li diu a la dona: "Falta molt, perquè arribi s'autobús?", la senyora li

contesta, i una mica més tard es gira cap a ell i li pregunta “¿Que falta mucho para que llegue el autobus?”. En Joan li contesta en mallorquí, però l’home no sembla adonar-se’n, ja que una estona més tard el joc es repeteix, pràcticament de la mateixa manera.

Finalment, planteja que hi ha una generació de joves que viuen majoritàriament en castellà, tot i que es consideren plenament mallorquins.

• F. XAVIER VILA planteja que cal establir prioritats, que no ho podem fer tot, i s’ha de destriar què és més important i què ho és menys. Així, hem de clarificar si volem aconseguir canvis de comportaments ja molt consolidats o bé innovacions en nous comportaments, atès que és molt més difícil aconseguir el primer objectiu que el segon. D’altra banda, no és el mateix mirar de parlar en català en trobades internacionals, que fer-ho amb persones que s’estaran aquí alguns mesos, o amb els que s’hi quedaran per sempre. També hem de clarificar quin és el paper del multilingüisme a Catalunya, i què vol dir integrar-se a la societat catalana. Ens hem passat els darrers anys parlant sobre el paper que ha de tenir el castellà aquí, però hem discutit poc sobre el que hauria de tenir el català. Sovint el discurs públic de la multiculturalitat, la diversitat, la solidaritat, etc. planteja el català com un problema.

• RAFAEL TORNER creu que la norma d’adaptació al castellà també es podria veure com una forma de mantenir els “límits de grup” dels catalanoparlants. Per contra, parlar en català als no catalanoparlants es podria percebre, doncs, com una manera d’apropar-los a aquest grup, tot tractant-los d’“igual a igual”. I un comportament d’aquest tipus és ben rebut per bona part d’aquestes persones, com un tracte, en certa manera, deferent. És important, d’altra banda, de vegades explicitar clarament les coses: tu vols parlar el català, o no? Doncs, t’has de decidir. De vegades les idees més reticents cap a l’ús del català es forgen com una autojustificació d’una manca de competència lingüística, i quan aquesta canvia, també es transformen les idees.

• JORDI SOLÉ afirma que ell és cognitivista, però també conductista. I, alhora, també li dóna molta importància a l’activisme. Demana aclariments a M. Strubell sobre la frase “No atrinxerar-se en una llengua pot fer que els altres no s’atrinxerin en la seva”. Per ell, els que parlen castellà no s’hi atrinxeren, ja que, per dir-ho metafòricament, juguen en camp propi. En el cas del català, què vol dir això? Ell no ho viu així, en mantenir sempre el català, en qualsevol ocasió, sinó com un alliberament. D’altra banda, augmentar aquest sector dels parlants que sempre mantenen el català, és un objectiu estratègic, entre altres coses per tal que els no catalanoparlants tinguin un model diferent al majoritari entre els mateixos catalanoparlants.

• ALBERT FABÀ també s’apunta al cognitivisme i al conductisme, però encara hi afegeix l’ús de tècniques psicoanalítiques. Sembla que, en haver patit un trauma, una manera de superar-lo és reviure’l. També, com ha dit M. Strubell, les normes socials, en aquest cas les lingüístiques, es gesten en un moment determinat,

però després es mantenen, encara que la situació hagi canviat. D'aquesta manera, potser la norma d'adaptació al castellà podia tenir un cert sentit, en un determinat moment. A Santa Coloma de Gramenet l'any 1975 només un 11% de la població era de llengua familiar catalana i gairebé un 50% no entenia el català. En converses entre membres d'un grup lingüístic i l'altre, era molt difícil, sens dubte, no adaptar-se al castellà. Però ara la situació ha canviat, i la norma encara es manté. Potser cal, doncs, fer una gran sessió de psicoteràpia col·lectiva, per tal d'adonar-se d'aquest canvi.

- MONTSE CASACUBERTA posa alguns exemples de la Bretanya, ja que fins fa poc hi ha estat fent un lectorat. Els bretons es troben en un marc legal que permet ampliar el seu camp laboral i necessiten gent que parli el bretó. Els joves de les ciutats l'aprenen perquè "hi ha feina". Aquest és precisament el lema d'una campanya de sensibilització. Un lema d'aquesta mena i una campanya d'aquest tipus també aquí podria ser útil.

- DOLORS ARENY considera que s'hauria de treure tot el suc possible de situacions tan "còmiques i histriòniques" com ara la de dos catalanoparlants, que no es coneixen, parlant, tots dos, castellà. Una manera, doncs, d'adonar-se del caràcter absurd, en molts casos, d'aquesta norma d'adaptació al castellà. D'altra banda que l'escola encara pot jugar un paper molt important en el canvi d'aquestes normes d'ús. S'ha d'ensenyar a usar el català, i no només limitar-se a ensenyar el català. Una tasca que s'hauria de portar a terme tant pel que fa al professorat, com al currículum i a l'alumnat. Finalment, també planteja una possible campanya: "Amb els nens, parla en català".

- IMANOL ESNAOLA diu que, certament, a Euskalerrria, la presència de nens i nenes en les converses és un element que facilita l'ús de l'euskera, segons les dades de l'observatori de l'ús al carrer a aquell país.